

Arvost. n. 228/25.9.1997

M

TARKASTUSKERTOMUS

Saap. 1.11.94

IF myrk. 25.9.1997

NOUSIAISTEN KUNNAN (KAITARAISTEN JA) REPOLAN KYLÄN OTEMÄKI
JA VARESMÄKI 11.10.1994

LAATIJAT:

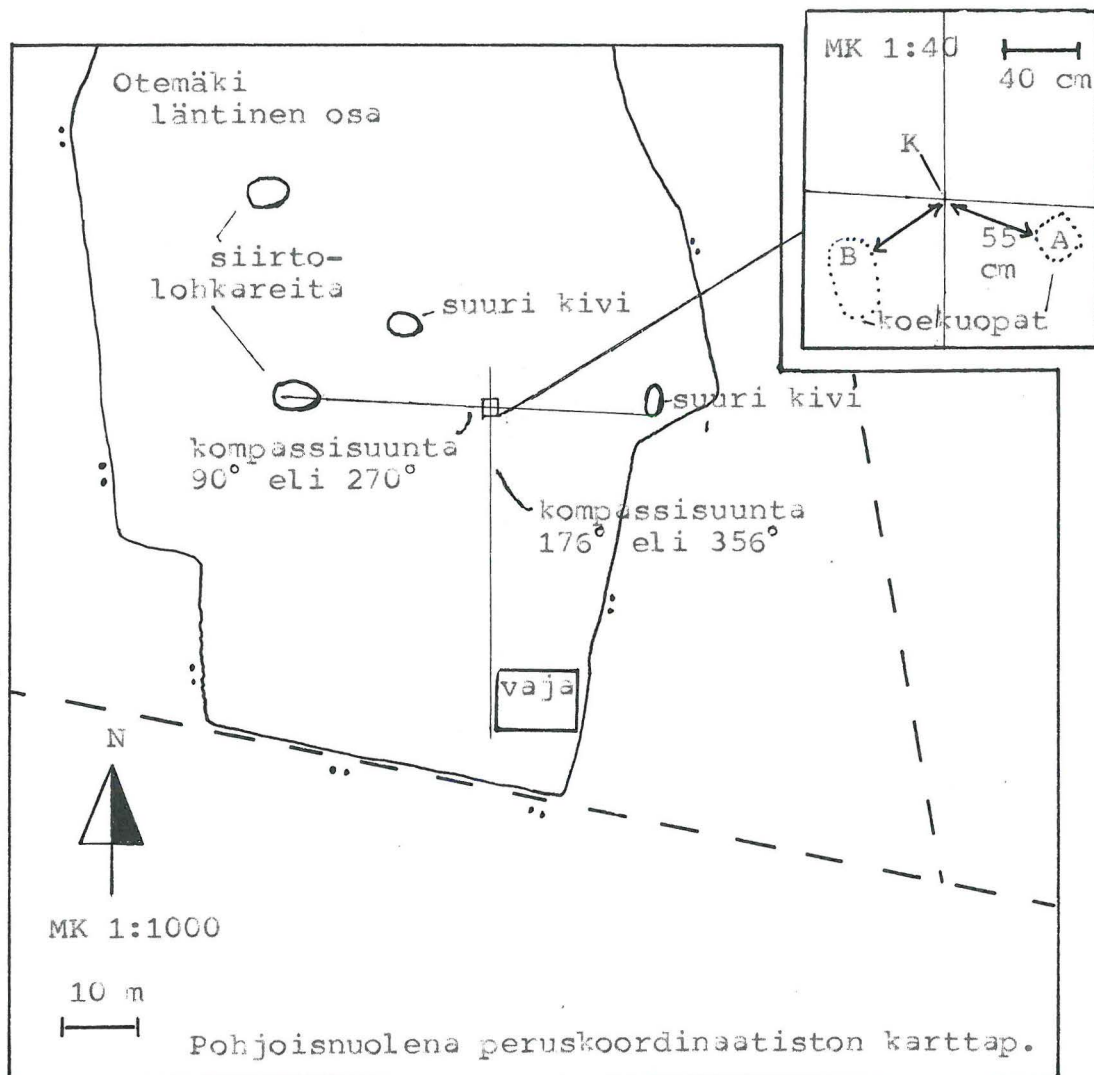
HuK HARTO ROTH

FK ESA LAUKKANEN

Nousiainen, Kaitarainen, Otemäki, läntinen osa
11.10.1994

 = pelto

- - = tilanrajat

JOHDANTO

Lokakuun 10. - 11. päivinä 1994 tarkastimme Nousiaisten kunnassa kahta maastonkohtaa, joista odotimme mahdollisesti havaittavan esihistoriallisia löytöjä. Tutkimus suoritettiin palkattomana työnä vapaa-ajallamme. Työryhmässä olivat mukana ensimmäisenä päivänä ylikonstaapeli Antti Kolhi, FK Esa Laukkanen, DI Ilkka Penttinen ja HuK Harto Roth. Jälkimmäisenä päivänä olivat mukana viimeksi mainitut kolme.

Otemäen otimme tarkastuskohteeksi kiinnitettyämme huomiota sen sijaintiin lähellä jokea ja rautakautista linnavuorta, sen erikoiseen paikannimeen ja sen maastoon, joka tyypiltään muistuttaa monien kalmistopaikkojen maastoa. Kahta erillistä peltosaarekettä voidaan sanoa Otemäeksi; nimitämme seuraavassa niistä toista itäiseksi ja toista läntiseksi. Itäisemmän mäkiosan ja Fatijoen välillä on pieni Varesmäki, jota ei ole nimetty peruskarttalehdellä. Nimen kertoi meille Nuutti Tasanen, jonka viljelemään maatilaa osa Otemäestä ja Varesmäestä kuuluu. Samassa Repolan kylässä on lähistöllä toinenkin Varesmäki-niminen paikka, joka on merkitty peruskarttaan.

TUTKIMUSHAVAINTOJA

Karttalehti: Peruskartta 1:20 000, MIETOINEN 1044 05

1. Otemäki, läntinen

Kallioinen puita kasvava mäki, peltosaarekkeena. Sijaitsee n. 100 m valtatie 8:sta itään, Nousiaisten keskustaaajamasta eli Nummelta n. 3 km luoteeseen.

Tietääksemme mäkiosan yli on tarkoitus tulevaisuudessa rakentaa tieliittymä, josta on jo suunnitelma laadittuna. Puusto on harvaa mäntymetsää, myös esim. katajia mäellä kasvaa. Mäellä on kalliopaljastumia ja muutamia selvästi erottuvia siirtolohkareita. Mäen maaperä on moreenia. Paikalla on havaittavissa useita kuoppia, jotka on kaivettu kaiketi tarkoituksessa tutkia maaperää. Havaitimme muutamia maaston syvennyksiä, jotka vaikuttivat umpeen kasvaneilta maanottopaikoilta. Ne olivat läpimitaltaan vain muutamia metrejä. Ainoa rakennus mäellä on vaja eteläkärjessä. Maanomistaja Sihvo (maatilan puh. 921-4315137), Kaitarainen, Nousiainen.

Karttaliitteissä on merkitty kaivamamme kaksi koekuoppaa A ja B. Muita kuoppia emme tälle mäkiösälle tehneet. Löydöt kuopista:

A: Rautainen kuolaimen osa. Löytynyt hiekkakerroksesta, humusta syvemmältä.

B: Jykevä rautanaula, jossa nelikulmainen kanta. Löytynyt myös hiekasta.

Koekuopissa ei havaittu rakenteita eikä selvästi ihmistoiminnan värjäämää maata. Lopuksi koekuopat peitettiin ja niiden päälle asetettiin turvelaikku. Löytöjen tulkitsemisen jätämme avoimeksi.

2. Otemäki, itäinen (mäellä on polttokenttäkalmisto)

Sijaitsee edellisestä mäkiösasta n. 50 m itään. Edellisen kaltainen peltosaareke, mutta noin kaksi kertaa suurempi. Mäen itärinne on jyrkähkösti nousevaa, moreenia. Rinteen yläosassa on kalliopaljastuma. Havupuusto sekä mäntyä, kuusta että katajaa.

*Työryhmä, piltään uunällym
kiinnitetty, reipas, pukehtu
5.12.2013, Jukka
Korkeakivinaula, piltämy 5.12.2013*

Mäen pohjoisosassa on ollut peltoa, joka nyt kasvaa istutettua metsää. Rakennuksia mäellä ei ole, aiemmin paikalla ollut muuntaja on purettu. Maanomistajat: eteläosa Sihvo (puh. n:ro mainittu edellä), Kaitarainen, Nousiainen; pohjoisosa: Tasanen (maatilan puh. 921-4315162) Repola, Nousiainen.

Karttaliitteissä on merkitty kaivamamme kaksi koekuoppaa C ja D. Tälle mäkiösalle kaivettiin kaikkiaan kolme kuoppaa. Yhdestä kuopasta löytyi tehdasvalmisteinen naula, eikä samasta kuopasta havaittu merkkejä esihistoriallisen ihmisen toiminnasta. Löydöt muista kuopista:

D: pronssinen soljen neula

C: Kuopasta runsaasti mustaa nokimaata, jonka joukossa palanutta luuta, myöhäisrautakautista keramiikkaa, pyöreä levymainen pronssiesine tai esineen osa, jossa katkenneen lenkin liittymäkohtaa jäljellä. Toisella puolella mainittua esinettä oli sisäkkäisiä renkaita muodostavia kohokuvioita. Kuopassa oli kiveystä. Kivet olivat kooltaan nyrkin kokoisia. Kiviä ei nostettu kuopasta pois.

Lopuksi kuopat peitettiin ja niiden päälle asetettiin turvelaikku. Kuoppien C ja D ympäristössä metallinpaljastin antoi useista kohdin sekä raudan että pronssin lähettämiä signaaleja. Niistä päätellen mäkiösalla on hyvin säilynyt laajahko yhtenäinen polttokenntäkalmisto. Mainittu kuoppa, josta löytyi vain uusi rautanaula, on kaiketi muinaisjäänneksen ulkopuolella, siksi sitä ei paikannettu karttaluonnoksille.

3. Varesmäki

Edellisestä kohteesta noin 100 m itään, pienialainen vahvaa puustoa kasvava korkea mäki peltosaarekkeessa Fatiojen länsirannalla. Mäen laki on tasainen. Puustossa vallitsevia kuuset ja katajat, myös lehtipuita kasvaa. Maaperä on moreenia myös täällä. Fatiojan puoleisella rinteellä on rinnakkain kaksi kellarikuoppaa, niistä eteläisempi on kiviseinäinen. Maanomistajat kuten edellisellä mäkiösalla.

Kaivoimme Varesmäelle yhden koekuopan, merkitty karttaluonnoksiin kirjaimella F. Kuopasta löytyi pronssinen kolmiosainen sarjahelmi. Samassa kuopassa ei ollut muita merkkejä ihmisen toiminnasta. Mäeltä havaittiin monista kohdin metallin lähettämiä signaaleja. Lopuksi kuoppa peitettiin.

Arviomme mukaan Varesmäellä saattaa olla kiinteä muinaisjäänne. Siellä voisi esim. olla myöhäisrautakautinen asuinpaikka, ottaen huomioon mäen sijainnin kalmiston ja joen läheisyydessä. Mäen laen tasaisuus mahdollistaa tulkinnan mäkiäsuinpaikasta.

Tarkastimme myös peltoalueita lähinnä Varesmäen luona. Kymmenisen metriä Varesmäen eteläpuolelta löytyi pellostä pala sulanutta pronssia.

Löytöpaikat Peruskartta 1:20000 , n:o 1044 05 Mietoinen

Otemäen itäinen osa x = 6724 21, y = 1558 28 polttokenntäkalmisto

Otemäen läntinen osa x = 6724 16, y = 1558 18 metalliesinelöytöjä

Varesmäki x = 6724 20, y = 1558 41 esinelöytö, pronssinen sarjahelmi

Koekuoppien paikanmääritys

Otemäki, läntinen osa:

Monikulmiopisteitä tms. mittausteknisiä kiintopisteitä emme Otemäellä havainneet. Määritimme siksi mittauksemme lähtökohdaksi kiintopisteen K, jota emme merkinneet pysyvällä merkillä maastoon. Kiintopisteestä käsin mittasimme koekuoppien paikat, kuten piirroksista ilmenee.

Piste K oli kahden tähtäyslinjan risteys. Toinen linjoista sidottiin rakennukseen, toinen alueen näkyvimpiin kiviin. Linjoja ei merkitty maastoon pysyvästi. Linjojen kiinnittäminen on selostettu tämän selonteon lopussa ja piirroksissa.

Otemäki, itäinen osa:

Maamerkkinä tilojen välisellä rajalinjalla oleva kaksihaarainen mänty. Sen vieressä on selvästi erottuva maakivi, joka on myös merkitty piirrokseen.

Varesmäki:

Maamerkkinä kaksi rinnakkaista vanhaa kellarikuoppaa. Niistä eteläisempi on kiviseinäinen.

Tähtäyslinjojen kiinnitys:

Otemäellä olevan vajan läntinen päätyseinä oli liian epätasainen, jotta sen pintaa pitkin olisi voitu saada tähtäyslinja paikanmääritystä varten. Tähtäyslinjan otimme 25 cm tämän seinän ulkopuolelle; tähtäysmerkkinä oli räystäään uloin luoteiskulma, ja sen kanssa yhtä etäälle (25 cm) päätyseinästä asetettu viivoittimen senttiasteikon alkupää. Näin saatu tähtäyslinja tuli kompassisuuntaan 356 astetta, vrt. piirros. Toinen tähtäyslinja kulki piirrokseen merkityllä tavalla siirtolohkareen yläpinnan tasaisen laen keskikohdan ja maakiven näkyvän eteläkärjen kautta. Eteläkärjeksi luettiin kiven eteläisin kohta maarajassa. Tämä tähtäyslinja tuli kompassisuuntaan 90 astetta.

Liitteet:

Liite 1 peruskarttaote

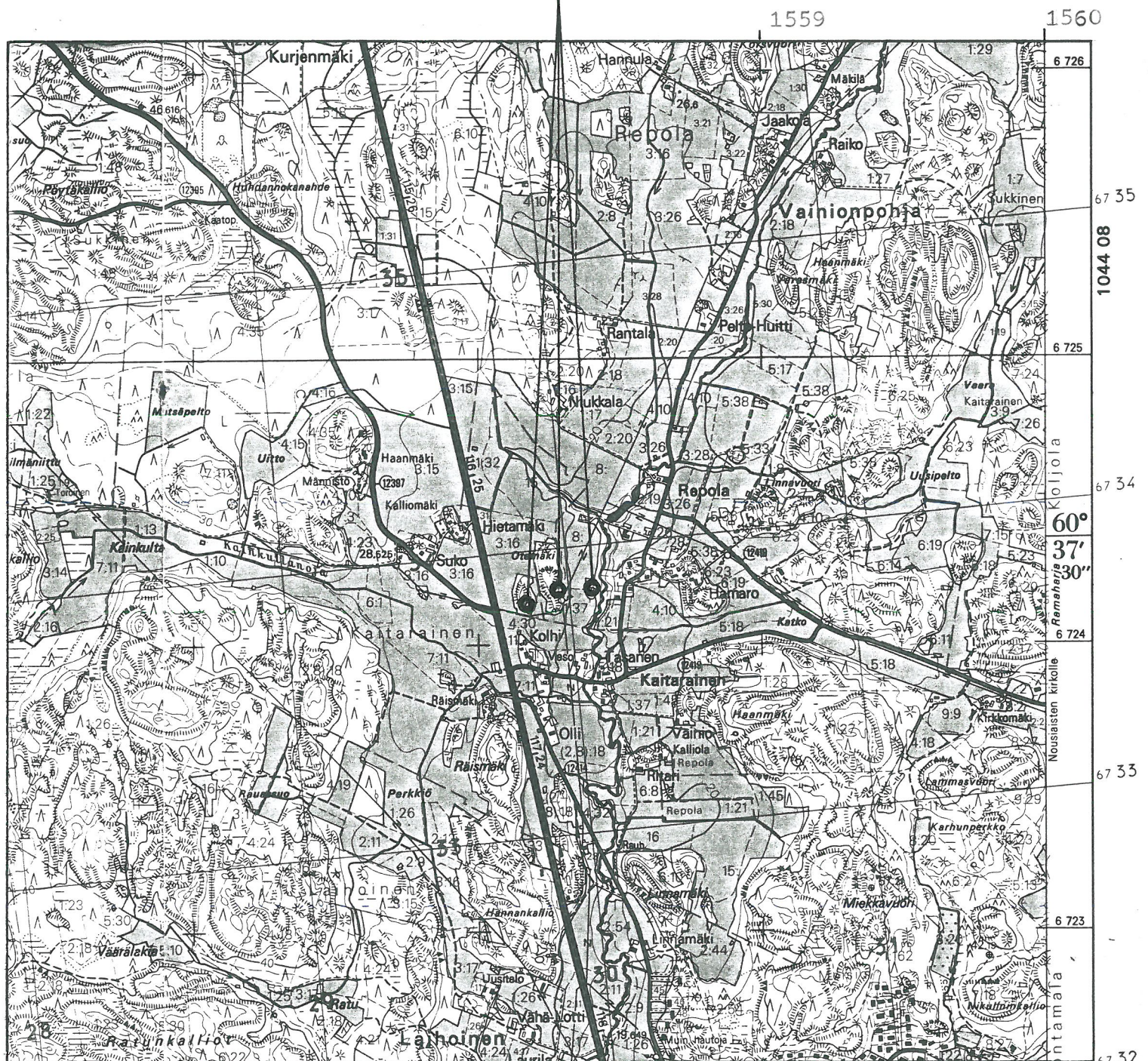
Liitteet 2 - 3 piirrokset koekuoppien sijainnista.

Maskussa 31.10.1994

Työryhmän puolesta

HuK Harto Roth

löytöpaikat

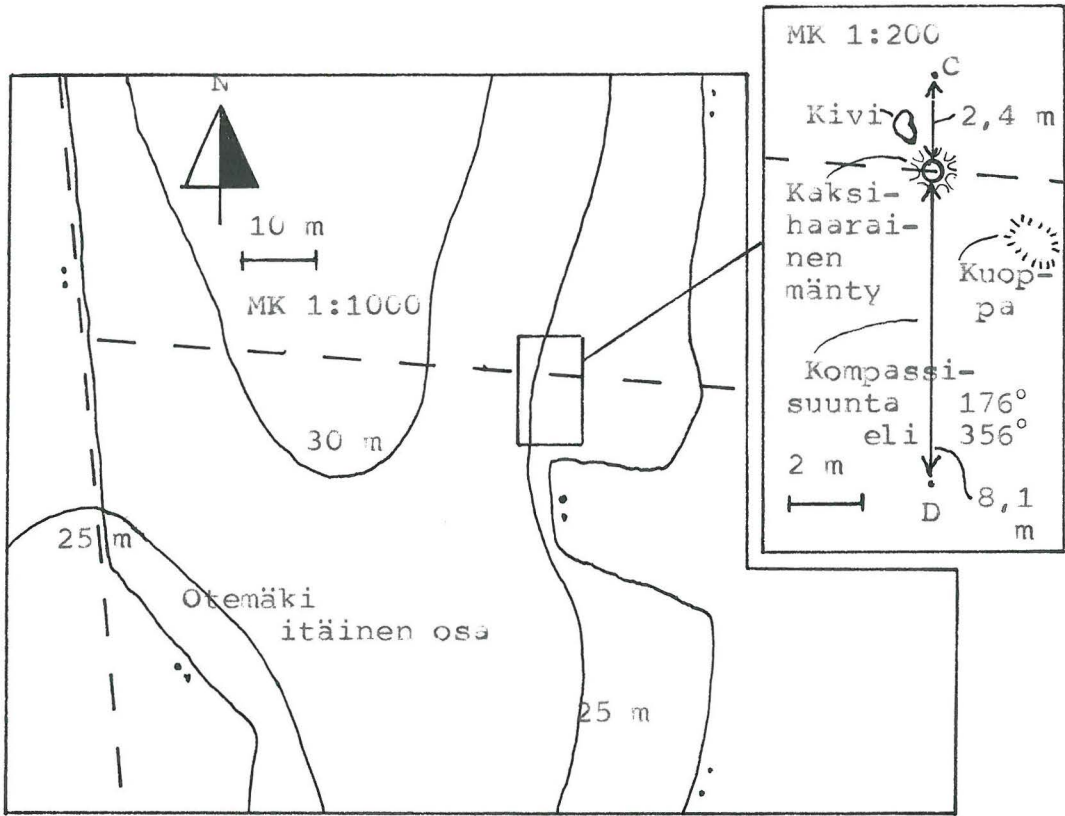
Peruskartta 1:20 000, n:o 1044 05 Mietoinen, painovuosi 1984.

Polttokenttäkalmiston sijainti Otemäen itäisellä osalla, Repolan kylää: $x = 6724\ 21$, $y = 1558\ 28$, $z = 25-30$.

Metalliesinelöytöjä Otemäen läntiseltä osalta, Kaitaraisten kylää, kohdasta: $x = 6724\ 16$, $y = 1558\ 18$, $z = 30-35$.

Metalliesinelöytö Varesmäeltä, Repolan kylää, kohdasta: $x = 6724\ 20$, $y = 1558\ 41$, $z = 20-22,5$.

Nousiainen, Repola, Otenäki, itäinen osa; Varesmäki
 11.10.1994

⋯ = pelto

- - = tilanraja

- pohjoisnuolina peruskoordinaatiston karttapohjoinen
- Alempaan piirrokseen ei ole merkitty tilanrajaa.

